

26.5.2009

Manner-Suomen ESR-ohjelman (2007-2013) seurantakomitean jäsenille
ja varajäsenille

**Manner-Suomen ESR-ohjelman (2007-2013) seurantakomitean kokouksen 13.-14.5.2009
pöytäkirja**

Ohessa toimitetaan Manner-Suomen ESR-ohjelman (2007-2013) 13.-14.5.2009 pidetyn seurantakomitean kokouksen pöytäkirja seurantakomitean jäsenille ja kokoukseen osallistuneille varajäsenille.

Kokoukseen osallistuneilla on mahdollisuus seurantakomitean työjärjestyksen mukaisesti kommentoida pöytäkirjaa. Mahdolliset muutosesitykset pöytäkirjaan pyydetään toimittamaan työ- ja elinkeinoministeriöön puheenjohtaja Heikki Aurasmaalle (heikki.aurasmaa@tem.fi) sekä ylitarkastaja Kaisa Veteläiselle (kaisa.vetelainen@tem.fi) 12.6.2009 mennessä.

Seurantakomitean puheenjohtajan puolesta

Päsihteeri Sirpa Liljeström

PÖYTÄKIRJA
25.5.2009

MANNER-SUOMEN ESR-OHJELMAN SEURANTAKOMITEAN KOKOUS,
13.-14.5.2009, Seinäjoki

LÄSNÄOLIJAT

Puheenjohtaja

Aurasmaa Heikki TEM

Jäsenet ja varajäsenet

Felt Teija	TEM
Jokiniemi Hannele	Pohjois-Karjalan TE-keskus
Karjalainen Lea	TVY ry
Koivuneva Eeva-Liisa	TEM
Kolttola Lars	STM
Korhonen Auli	SAK ry
Koskinen Riitta	Etelä-Savon maakuntaliitto
Lindberg Erja	Suomen Kuntaliitto
Lintilä Kaisa-Leena	TEM
Mäntyvaara Juha	Etelä-Suomen lääninhallitus
Niemi Merja	OPM
Saarela Pirkko	Lapin TE-Keskus
Saario Kaisa	Keskuskauppakamari
Suomalainen Heikki	EK
Varsa Hannele	Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Viljanen Kirsi	MMM
Väänänen Olli-Pekka	MTK ry
Yli-Lahti Jussi	TEM

Neuvoa-antavat jäsenet

Sillanpää Anneli	Euroopan komissio, DG Empl
Turkia Riikka-Maria	Euroopan komissio, DG Empl

Sihteeristö

Haukka Seppo	Keski-Suomen liitto
Herranen-Haapaniemi Kati	STM
Kauranen Sinikka	Hämeen TE-keskus
Liljeström Sirpa	TEM
Ryynänen Aila	TEM
Torniainen Kati	Etelä-Savon TE-keskus

Asiantuntijat ja muut läsnäolijat

Bosquet Päivi	OPM
Harjunen Raimo	Etelä-Pohjanmaan TE-keskus
Hietala Kari	Kari Hietala Oy
Holmberg Jan	Valtiovarainministeriö
Järvinen Pentti	TEM
Ilola Riitta	Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus
Niemi Heidi	TEM
Nyblom Heidi	Tulkki
Pekkala Henrik	PricewaterhouseCoopers Oy
Törmä Annica	Tulkki
Uusikylä Petri	Net Effect Oy
Vainio Arttu	Etelä-Pohjanmaan TE-keskus
Valli Jenni	Etelä-Pohjanmaan TE-keskus
Valtakari Mikko	Helsingin kauppakorkeakoulun pienyrityskeskus
Veteläinen Kaisa	TEM

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Heikki Aurasmaa avasi kokouksen klo 10. Hän toivotti osallistujat tervetulleeksi kokoukseen. Kokouksen avauksessa Raimo Harjunen esitteli Etelä-Pohjanmaan elinkeinorakennetta ja alueen haasteita nykyisessä taloustilanteessa. Harjunen kertoi, että Etelä-Pohjanmaa on kehittynyt ripeästi, sillä alueella on kyetty sopimaan kehittämispainopisteistä ja toimijat ovat sitoutuneita asetettuihin tavoitteisiin. Harjunen kertoi lopuksi ESR -ohjelman sopivuudesta ja käyttökelpoisuudesta. Hän totesi, että Länsi-Suomessa maakuntien välillä on eroja siinä miten eri toimintalinjojen resurssit riittävät. Hän sanoi myös, että nykyinen taloustilanne ei vaadi ohjelma-asiakirjaan muutoksia vaan hankkeiden valintakriteereitä tulkitsemista väljästi, jotta osaamisen kehittäminen olisi mahdollista.

2. Kokouksen järjestäytyminen ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen päätösvaltaiseksi.

3. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen esityslista.

4. Seurantakomitean jäsenmuutokset

Seurantakomitean pääsihteeri Sirpa Liljeström totesi valtioneuvoston 7.5.2009 tekemän päätöksen seurantakomitean jäsenmuutoksista.

5. Arviointiraporttien esittely

Neljän toimintalinjan arvioitsijaa esittelivät käynnistynyttä arviointityötä.

Toimintalinja 1

Mikko Valtakari (Helsingin kauppakorkeakoulun pienyrityskeskus) esitteli toimintalinjan 1 arvioinnin käynnistymistä. Työn painopiste on ollut aluksi tarkoituksenmukaisten indikaattoreiden sekä systemaattisen seurantajärjestelmän luomisessa. Valtakari esitteli toimintalinjan indikaattoreita, joita ovat muun muassa työssäjaksaminen ja osaamisen valmiuksien parantaminen. Ohjelmatason indikaattori on osallistujien valmiuksien ja osaamisen paraneminen. Hän kävi läpi toimintalinjan kontekstia ja relevanssia. Työpaikkojen turvaaminen ja säilyttäminen nähdään tärkeänä kuten uusien yritysten synnyttäminen ja kasvun tukeminen. Työmarkkinoiden segregaaation purkaminen nähdään tällä hetkellä vähemmän tärkeäksi. Hallinnon toimivuudesta ja toimeenpanoa haittaavia tekijöitä on kysytty projekteilta. Esille nousi hakemusten pitkä viranomaiskäsitelyaika. Seurantaan ja raportointiin liittyi taas suunnitelmien muuttamisen vaikeus. Itse projektien toteuttajat eivät nähneet projektien toteuttamisessa hankaluuksia. Toimintalinjassa suurin osa hankkeista tavoittelee pk-yritysten kasvua kun taas työpaikkojen turvaaminen nähdään vähemmän tärkeäksi.

Käydyssä keskustelussa pyydettiin arvioitsijalta näkemystä taloustilanteeseen liittyvien suhdannetoimien ja uutta luovan toiminnan painottamisen suhteesta. Hän piti kysymystä vaikeana ja kehotti miettimään miten uudet kohderyhmät sopivat toimintalinjan sisältöön. Huonona asiana pidettiin byrokratian ennallaan olemista yksinkertaistamistoimenpiteistä huolimatta sekä ohjelman rakenteen aiheuttamaa sekavuutta. Arviointien toivottiin auttavan enemmän sisällön suuntaamisessa ja strategiataason arvioinnissa. Tässä vaiheessa kuitenkin arvioitsijoille annetun tehtävän tavoitteena oli nimenomaan rakentaa seuranta- ja indikaattorijärjestelmä.

Toimintalinja 2

Petri Uusikylä (Net Effect Oy) esitteli toimintalinjan 2 arviointia. Ohjelmatason indikaattori on työhön, koulutukseen tai muuhun toimenpiteeseen sijoittuminen ESR -toimenpiteiden avulla. Toimintalinjassa 2 ensimmäinen tavoite liittyy työttömien työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Tämän tavoitteen toteutumista seurataan vertailemalla tuotosindikaattoria aloittaneiden työttömien lukumäärä tulosindikaattoriin työttömien sijoittuminen työhön tai koulutukseen. Toimintalinjan toinen tavoite liittyy syrjäytymisen ehkäisyyn, ja sitä seurataan vertaamalla tuotosindikaattoria syrjäytymisvaarassa olevien aloittavien henkilöiden määrä tulosindikaattoriin syrjäytymisvaarassa olevien sijoittuminen työhön, koulutukseen tai muuhun toimenpiteeseen 3 kk toimenpiteen jälkeen. Toimintalinjan yleinen viitekehys on painottunut työllisyyteen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja tasa-arvokysymyksiin. Hankekysely on tehty identtisellä formaatilla muiden toimintalinjojen kanssa. Vastausprosentti on ollut 74 % ja se on hyvä verrattuna kansalliseen tasoon. On kysytty minkälaisia tavoitteita projektit ovat asettaneet ja minkälaisiin tuloksiin ne tähtäävät. Nämä kertovat miten toimintalinjan erityispainotukset onnistuvat. Ohjelmatavoitteiden tärkeys projektipäälliköiden mukaan on nuorten ikäluokkien kiinnittyminen työmarkkinoille, keskeyttämisen vähentäminen, segregaaion vähentäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Hankkeet näkevät alkuvaiheen tuloksina uudet toimintatavat sekä välittävät rakenteet. Hankkeet arvioivat pysyvistä vaikutuksista merkittävimmäksi työmarkkinoille pääsyn edistämisen. Arvioinnin jatkotyössä keskitytään siihen miten hankearviointia kannattaa eri tasoilla tehdä eri tasojen indikaattoreiden kautta. Mukaan tulee myös tuloksellisuuden arviointi sekä seurannan ja arvioinnin roolitus.

Keskustelussa tuotiin esille hankkeiden osallistuvien henkilöiden suuri määrä ja heidän osaamisen kehittyminen. Pohdittiin miten haastava kokonaisuus on heidän toimenpiteiden jälkeisten sijoittumistensa tutkiminen. Pohdittiin myös tavoitteiden luotettavuutta interventioiden lyhyiden vuoksi sekä syy-seuraussuhteiden arvioimisen vaikeutta.

Toimintalinja 3

Toimintalinjan 3 arvioitsija Henrik Pekkala (PricewaterhouseCoopers Oy) kertoi, että arviointitieto on kerätty noin 2 kk sitten ja talouden eteneminen on tapahtunut nopeasti, joten nykytilanne ei aivan näy tuloksissa. Ohjelmataason indikaattorina toimii yhteistyöverkoston tai kumppanuusyhteistyön merkitys ja toimintalinjatason indikaattoreina toimivat aloittaneet henkilöt, syntyneet yritykset ja työpaikat sekä neuvonta-, ohjaus- ja osaamisjärjestelmien toimivuus ja hyöty ja koulutettujen työpaikkaohjaajien ja opettajien koulutuksesta kokema hyöty. Taantuman vaikutukset ovat olleet lieviä ja vaikuttaneet eniten TEMin hallinnonalan hankkeisiin ja etenkin niihin hankkeisiin joiden tavoitteena työvoiman saaminen. OPM:n aikahorisontti kantaa taloudellisten suhdannevaihteluiden yli, sillä toimet ovat ennakointia, koulutuksen kehittämistä, ja koulutuksesta työelämään siirtymistä. Arvioitsija kertoi, että hankehakemusten määrä tietyillä alueilla on ollut alhainen. Hankkeiden rahoittajat ovat toivoneet joustavampaa mahdollisuutta siirtää rahoitusta enemmän niille toimintalinjoille, joissa menekkiä on ollut enemmän. Hallinnon toimivuudesta hän totesi, että mahdollisesti koko toimintalinjan suunnittelu on ollut puutteellista kuten myös ministeriöiden ohjaus. Ongelmana on ollut myös teknisten järjestelmien toimimattomuus. Ohjelman jako alueelliseen ja valtakunnalliseen osioon on hidastanut toimintalinjan käynnistymistä sekä lisännyt byrokratian määrää. Hän totesi kuitenkin, että käynnistyttyään hankkeet ovat edenneet alkuvaikeuksien jälkeen hyvin. Kehittämissuosituksina hän luetteli, että Uudenmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Satakunnan alueella rahaa pitäisi voida käyttää kysyntää vastaaville alueille. Valtakunnallisia kehittämishankkeita koordinoivan tulisi vahvistaa ohjeistusta sekä panostaa parempiin hankkeiden valintakriteereihin. Hankeohjeistuksen yhtenäistäminen hallinnoivien ministeriöiden tasolta on tärkeää, sillä aluerahoittajat ovat tietyillä alueilla alkaneet tekemään tiettyjä ohjeistuksia, jotka toisaalta saattavat aiheuttaa hämmennystä. EURA-ongelmat on myös saatava ratkaistuksi.

Keskustelussa toivottiin kehittämissuosituksiin lisää konkretiaa erityisesti varojen siirtämisessä eri toimintalinjojen välillä. Ohjelman rakenteen onnistuneisuutta arvioitsija piti toimimattomana. Tässä tuotiin kuitenkin esille ESR:n horisontaalinen elementti verrattuna EAKR:n aluepainotteisuuteen. Valtakunnallinen osio on nähty myös tukevana elementtinä, kuitenkin eri ministeriöiden toimintatavat koordinaation suhteen vaihtelevat. Selkiyttämistä, yksinkertaistamista ja eri viranomaisten yhteistyötä ohjauksessa pidettiin tärkeänä. Todettiin myös, että tällä kaudella hallintoviranomaisen rooli on ohjeistavampi kuin edellisellä kaudella ja että välittävien elimien ja niitä ohjaavien hallinnonalojen suuri määrä asettaa haasteita. Toimintaa ohjaa iso normipaketti EU-tasolta, hallintoviranomaiselta ja kansallisesti.

Toimintalinja 4

Kari Hietala (Kari Hietala Oy) esitteli toimintalinjan 4 arvioinnin käynnistymistä, joka edistää työperäistä maahanmuuttoa Suomeen ja hyvien käytäntöjen tuontia. Hän kertoi myös, että tällä kaudella arviointi poikkeaa merkittävästi edellisestä kaudesta. Nyt on fokusoitu tarkkaan mitä arvioidaan kun taas aiemmin evaluaattori päätti itse, mitä näkökulmia hän haluaa ottaa esille. Ohjelmataason indikaattoreita ovat hyvät käytännöt, uudet toimintamallit ja innovaatiot ja tasa-arvon edistäminen. Toimintalinjatason indikaattoreita taas ovat maahanmuuttajille tarkoitettu opastusjärjestelmä, maahanmuuttajien työllistyminen yrityksiin ratkaisuna yritysten rekrytointivaikeuksiin ja ulkomailta, erityisesti ESR toiminnalla, kehitettyjen hyvien käytäntöjen etsiminen ja levittäminen Suomeen.

Hietala kertoi myös, että hän toteuttaa strategiatason evaluoinnin kun toimintalinjaevaluoinnit ovat valmiit. Strategiaevaluointi valmistuu vuoden loppuun mennessä. Arviointia varten kyselytiedot on jo kerätty, haastattelutiedot on vielä tehtävä. Hän tulee myös haastattelemaan valtakunnallisten

kehittämisohjelmien edustajia ja eräänä tavoitteena onkin selventää kehittämisohjelmien roolia. Hyvien käytäntöjen levittämisestä Hietala totesi, että ESR on tuotekehityslaboratorio ainakin tavoitteiden tasolla. Tasa-arvon edistäminen on ohjelmatason indikaattori. Neljäsosa projekteista pitää tätä tärkeänä omassa toiminnassaan. Projektit kiinnittävät hyvin vähän tasa-arvoon huomiota. Sukupuolijakauma ESR:ssä on kuitenkin riittävän tasainen eli yli 50 % osallistujista on naisia. Hyvät käytännöt pitäisi löytää jo nyt kehittämisvaiheessa, jotta kaikki projektit tietäisivät, mitkä ovat niitä hyviä käytäntöjä ja ottaisivat ne omaan toimintaansa. Tiedon kulku maahanmuuttaja-projektien välillä on äärimmäisen tärkeä. Hietala kävi lopuksi läpi toimintalinjan toimeenpanon arviointia. Hänen mukaansa suhdannetilanne on heikentänyt toimintalinjan lyhyen aikavälin relevanssia voimakkaasti. Sen sijaan pitkän aikavälin relevanssi ei ole muuttunut, koska valtaväestön ikärakenteen muuttumisen vuoksi maahanmuuttajia tarvitaan pitemmällä aikavälillä töihin. Toimeenpanon esteenä on pidetty yhteistyökumppanien löytämistä ja viranomaisohjeistuksen riittämättömyyttä.

Keskustelussa todettiin, että hallintoviranomainen kiinnittää tasa-arvoon huomiota valintamenettelyssä sekä valvonta-käynneillä. Tuotiin esille myös se, että taloustilanteen muuttumisen johdosta toimintalinjassa tulisi toimintaa suunnata kuten muissakin toimintalinjoissa. Arvioinneissa tulisi myös pohtia miten Itä-Suomi onnistuu niveltymään valtakunnalliseen ohjelmaan ja sen kehittämishankkeisiin.

6. Vuosikertomuksen 2008 hyväksyminen

Sirpa Liljeström esitteli vuosikertomuksen 2008 ja kertoi, että sen rakenne on määrätty täytäntöönpanoasetuksessa. Vuonna 2007 raportissa oli vähän tietoa mutta nyt on ensimmäisen kerran riittävästi tietoa asetuksen edellyttämällä tavalla. Liljeström kävi läpi täytäntöönpanoa ja kertoi, että aloittaneista on suurin osa työssäolevia, korkeakoulutuksen omaavia ja 25 - 44-vuotiaita. Suurin heikossa työmarkkinatilanteessa oleva ryhmä on maahanmuuttajat. Rahaston käytön jakautuminen sidonnoissa näyttää, että työelämään pääsy on toteutunut hitaimmin. Horisontaalisista tavoitteista tasa-arvo on toteutunut heikoimmin. Hän kävi läpi ESR-osuuden varaukset ja sidonnat suhteessa 2007 - 2009, joissa on tapahtunut edistymistä verrattaessa vuoden 2008 lopun tilannetta maaliskuun 2009 ja huhtikuun 2009 tilanteeseen. Maksut ovat kasvaneet viimeisen neljän kuukauden aikana paljon mutta maksatusaste on silti alhainen. Seurantajärjestelmästä saadun tiedon perusteella toimintalinja 1 on edennyt aloittaneita, uusia yrityksiä ja uusia työpaikkoja kuvaavien indikaattoreiden osalta parhaiten, kun taas toimintalinjassa 2 ei ole saavutettu laskennallisia vuositavoitteita ja toimintalinjassa 3 ollaan jäljessä aloittaneita henkilöitä kuvaavassa laskennallisesta vuositavoitteesta. Toimintalinja 4 on edennyt hitaimmin.

Maksatustilanteesta hän kertoi N+2 tilanteesta ja esittikin kysymyksen komission edustajalle rahoitussuhteen muuttamisesta tai N+3-käyttöönotosta. Kuntarahoituksen tasosta käydään keskustelua valtiovarainministeriön kanssa. Esittelyssä käytiin läpi myös kohdattuja ongelmia, ohjelman yhtenäisyyttä ja keskittymistä sekä tiedottamista.

Merja Niemi esitti täydennyksiä, jotka lisäisivät tietoa valtakunnallisista kehittämishankkeista s.11, yhtenäistäisivät laadullisen analyysin käsittelytapaa s.35 toimintalinjan 3 osalta, tasa-puolisempaa raportointia s. 40 luvussa 3 ja s. 41 sekä kertomuksen selkeyttä liitteiden osalta s. 49 (liite 3a), ja s. 53 (liite 4).

Turkia komissiosta sanoi, että raporttia voisi laadullisesti kehittää, vaikkakaan nämä komission antamat suositukset eivät ole komission suorittamien maksatusten esteenä. Artiklan 10 teemat ovat esitetty hajanaisesti ja toivoi, että niistä saisi käytännönläheisempää esittelytapaa ja

kokonaisvaltaista arviota. Kertomuksessa olisi hyvä kertoa yhteisön lainsäädännön noudattamisesta sekä onko ongelmat mahdollisesti ratkottu ja terästää tiedottamisesta kertovaa osuutta lisäämällä ainakin maininta asetuksen edellyttämästä suuresta tiedotustapahtumasta.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyi vuosikertomuksen täydennyksillä, jotka lisäävät tietoa valtakunnallisista kehittämishankkeista, yhtenäistävät laadullisen analyysin käsittelytapaa, tasa-puolisempaa raportointia ja kertomuksen selkeyttä sekä tietoa yhteisön lainsäädännön noudattamisen ongelmien ratkomisesta sekä tiedotustapahtumista.

Vuosikertomuksen käsittelyn jälkeen Juha Alarinta esitteli seurantakomitealle EPANET -hanketta. Hanke on mittava maakunnallinen kehittämishanke, joka on ylittänyt määrälliset tavoitteet. Hankkeella on haluttu kehittää korkeakoulujen toimintaa, sillä maakunnassa tarvitaan aktiivisempaa osaamisympäristön kehittämistä sekä harppausta kansainvälistyvään osaamiseen kehittämiseen. Hankkeen tavoitteena on luoda ryhmiä alueen tiedonsaannin kannalta tärkeille aloille. Valitut painopistealueet ovat informaatioteknologian sovellukset, liiketoimintaosaaminen, elintarvikeala ja materiaalien tutkimus, hyvinvointi ja innovaatioympäristö. Ryhmiä on tällä hetkellä 17 kappaletta, joista osa työskentelee ulkomailla. Hän kertoi, että rakennerahastot ovat olleet merkittäviä toiminnan rahoittajia.

7. Manner-Suomen ESR-ohjelman toteumatilanne

a) Alueosiot

Aila Ryyänen esitteli ESR-ohjelman alueosioiden toteumatilannetta. Hän kertoi, että työttömyys on vähentynyt kaikilla TE - keskusalueilla 2006–2008. Hallitusohjelman työllisyysaste on 72 %, joka voi olla haastava tavoite tässä taloudellisessa tilanteessa. ESR-ohjelma on keskeinen väline työllisyyden hoidossa, sillä kansallisia työllisyyden hoidon rahoja on käytössä aiempia vuosia vähemmän. Ryyänen sanoi, että toimintalinjat 1 ja 3 ovat alueosioissa merkittävällä sijalla, sillä niiden on helpompi saada synnergiaa EAKR -ohjelmien kanssa. Maksatusten osalta hän totesi, että toimintalinja 2 kerryttää nopeasti maksatuksia.

Ryyänen sanoi, että kritiikkiä tulee siitä, että ESR-toiminnassa on paljon hankkeita ja hankkeiden lopputuloksia on vaikea nähdä. Alueosioissa on pyritty usean alueen yhteisiin hankkeisiin ja ohjelmasta on jätetty varausta yliaalueellisiin hankkeisiin. Tällaiset hankkeet ovat työläitä, mutta vaikutukset ovat näkyvämpiä. On pyritty jouduttamaan ohjelman toteutusta siten, että 2013 kehystä on kansallisesti ennakkobudjetoitu vuonna 2008. Tavoitteena on käynnistää paljon hankemassaa ja siten lisätä maksatusta. Tiedotuksesta hän kertoi, että on olemassa alueportaalit, joihin pääsee rakennerahastot.fi sivuilta. Portaalista näkee hakuajat sekä menneet ja tulevat tapahtumat. Tästä syystä hän näkee tiedotuksen olevan paremmassa kunnossa kuin ennen.

Merja Niemi toivoi puheenvuorossaan alueosioiden raportoinnin kytkemisestä strategiseen tasoon, jolla saataisiin laadullisesti parempaa ja yksityiskohtaisempaa aineistoa. Lea Karjalainen halusi muistuttaa heikossa työmarkkina-asemassa olevista ihmisistä ja että heihinkin tulisi kohdentaa hankkeita.

b) Valtakunnallinen osio

Sirpa Liljeström esitteli valtakunnallisen osion toteumatilannetta. Hän kertoi EU-rahoituksen olevan valtakunnallisessa osiossa yhteensä 217,8 miljoonaa euroa. Kehittämishankkeet ovat kooltaan sisällöltään ja toteutustavoiltaan erilaisia. Ohjelmat ovat esimerkiksi jonkin toimintamallin

kehittämistä, selvityksen tekemistä tai kehittämisohjelma voi olla luonteeltaan enemmän strateginen teema. Ne voivat koostua yhdestä tai useammasta hankkeesta ja niitä voidaan toteuttaa alueellisesti tai valtakunnallisesti. Hän esitteli raporttia valtakunnallisen osion kehittämishankkeista edellisessä seurantakomitean kokouksessa esitellyn raporttimallin pohjalta. Kehittämisohjelmat ovat kuvanneet raportissa tähänastisia saavutuksia, ohjelman soveltuvuutta nykyiseen taloustilanteeseen ja mahdollisia ohjelman uudelleensuuntaamistarpeita. Kehittämisohjelmien raporttien mukaan suurimmalla osalla ei ole ohjelman muutostarpeita vaan nykyisen taloudellisen tilanteen muutos voidaan ottaa huomioon toimintaa suuntaamalla. Raporttiin on kerätty EURA-tietojärjestelmästä kvantitatiivista tietoa, joka kertoo alueellisesta kattavuudesta. Liljeström toivoikin, että seurantakomitea ottaisi kantaa, täyttääkö tällainen tieto seurantakomitean tiedon tarpeen. Liljeström esitti tässä myös kysymyksen komission edustajalle mahdollisesta N+3-muutoksesta.

Anneli Sillanpää komissiosta totesi, ettei voi antaa tässä päätöstä asiasta mutta ymmärtää Suomen tilanteen, jossa Suomi ei ole yksin. Suomella on hyviä syitä pyytää tässä asiassa neuvoa komissiolta ja hän pyysikin Suomea lähestymään virallisesti komissiota kirjeellä poliittisella tasolla.

Kirsi Viljanen toivoi, että raportissa tuotaisiin paremmin esille valtakunnallinen tukirakenne. Merja Niemi taas toivoi, että seurantakomitea yhtyisi kunkin kehittämisohjelman muutostarpeisiin. Kehittämisohjelmien ohjausryhmissä voidaan tehdä suuntaamista kehittämisohjelmien sisällä ja käydä keskustelua siitä, miten muutoksia pitää tehdä tässä taloustilanteessa. Väänänen totesi osan kuvauksista olevan laveasti kirjoitettu ja totesi, että erityisen kiinnostavia olivat kuvaukset toteuttajatahoista ja kohderyhmistä.

Puheenjohtaja totesi, että käydyn keskustelun pohjalta luodaan seuraava raportti seuraavaan seurantakomitean kokoukseen.

8. Katsaus EAKR-ohjelmien ja maaseutuohjelman käynnistymiseen

Kaisa-Leena Lintilä esitteli EAKR-ohjelmien toteumatilannetta. Hän kertoi, että toimintalinja 2 käynnistymistä on hidastanut kuntarahan vaatimus, toimintalinjassa 3 liikkeellelähtö on ollut nopeaa erityisesti ympäristökeskuksissa, kun taas toimintalinjoissa 4 ja 5 toiminta on vaativaa ja vie aikaa, joten liikkeellelähtö ei ole ollut nopeinta. Kuntarahavaatimus on molemmissa rahastoissa 25 %, neuvottelu tämän osuuden huomattavasta pienentämisestä on käyty VM:n kanssa. Tämä on puhtaasti kansallinen ratkaisu, joka toivottavasti selviää kesän budjettiriihessä. Ohjelmakehyksestä on sidottu 20 %. Lintilä kertoi, että EAKR:n tilanne N+2 suhteen on parempi kuin ESR:ssä. Seurantatietojen mukaan luotuja työpaikkoja olisi noin 4000, joka on tavoitteesta n. 10 %. Samoin on syntynyt noin 500 uutta yritystä, joka on 8 % koko kauden tavoitteesta.

Alkukesän aikana on EAKR-seurantakomiteat, joissa keskustellaan ohjelmamuutoksista, infrahankkeiden määrästä, kuntarahakysymyksestä ja rahoituksen suuntaamisesta haasteellisille alueille. EAKR-ohjelmien arviointien haku on käynnissä, joka päättyy 15.5. Tekninen tuki on jaossa. Yleisenä keskusteluna käydään Itämeristrategia ja sen kuuleminen tulee kesäkuussa päätökseen. Tavoitteena on, että näiden ohjelmien kautta osallistutaan Itämeristrategiaan. Tuki2000-seurannan pitäisi syyskuussa mahdollistaa siirto EURA-järjestelmään.

Keskusteltiin ESR- ja EAKR-ohjelmien toisiaan tukevien toimien käyttämistä. Lintilä totesi, ettei näitä toimia ole toteutettu, sillä ESR-ohjelmassa on ollut varoja riittävästi ja tietojärjestelmät eivät mahdollista tätä vielä. Auli Korhonen kysyi myös edellisen kauden varojen käyttöastetta, josta Lintilä kertoi, että varat on käytetty täysmääräisesti.

Kirsi Viljanen (MMM) kertoi Manner-Suomen maaseutuohjelman käynnistymisestä. Hän esitteli ohjelman 4 toimintalinjaa. Koko Suomen maaseutu saatiin yhtenäiseen ohjelmaan, mikä mahdollistaa toiminnan yli rajojen ja kohteina ovat yksittäiset tilat, kylät, alueet ja maaseutu. Maaseutuohjelmassa ei ole N+2-ongelmaa, sillä suurin osa rahoista on toimintalinjassa 2 (ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen (ympäristö- ja LFA-tuki)) ja maksatukset toimivat. EU-kehuksesta on sidottu 70 %. Vuoden 2008 lopussa olivat kaikki toimenpiteet käytössä. Yhteensovitus alueilla toimii hyvin, jota on helpottanut tämän vuoden TE-keskusuudistus. Vuoden 2008 tapahtunutta on ollut muun muassa yritystukien myöntöjen liikkeellelähtö huhtikuussa ja maksatusten alkaminen toukokuussa. Hän kertoi, että Suomi on tehnyt 2 ohjelmanmuutosta, jotka koskivat yritystoiminnan kehittämistä ja lisäsivät ympäristötukeen 3 uutta toimenpidettä sekä maatilainvestointien ja ympäristötuen muutoksia.

Viljanen kertoi, että viestintä on ollut vahvaa. Tämä on pitänyt sisällään verkkoviestintää, valtakunnallisia messuja, maaseutuohjelman teemanumeroita, toimenpiteistä esitteitä sekä yrittäjyyskampanjan valmistelua. Maaseutuverkosto on toiminut käyntikorttina ulospäin. Tämä on teknisellä tuella perustettu yksikkö, jonka tehtävänä on viestittää ja kouluttaa kaikkien toimintalinjojen osalta. Yksiköstä on julkaistu muun muassa hanketoimijan käsikirja ja esitteitä eri kielillä. Seurannan osalta on jatkuva arviointi käynnissä sisältäen lukuisia erillisselvityksiä ja tutkimuksia varsinkin ympäristötoimenpiteiden vaikuttavuuteen liittyen. Arvioinnin vuosiraportissa oli rankkaa palautetta ohjelman toimeenpanon hitaudesta ja byrokratiasta, josta osa perustui komissiosta lähteviin ohjeisiin.

Jussi Yli-Lahti kysyi ESR:n ja maaseuturahaston mahdollista synergiaa esimerkiksi yhteisöllisyyttä tukevilla hankkeilla. Viljanen kertoi, että esimerkiksi, että ESR:ssä on hyvin mukana viljelijöiden työhyvinvointihankkeita. Hän totesi TE-keskusuudistuksen helpottaneen yhteistyötä eri rahastojen välillä.

9. Länsi-Suomen suuralueen projektien esittelyä

Arttu Vainio esitteli Länsi-Suomen suuralueen projekteja, jotka ovat eri toimintalinjoista ja eri alueilta. Toimintalinjasta 1 esiteltiin muun muassa yrittäjyyslukio-hanke, jossa opettajat oppivat vetämään ja opettamaan yrittäjyys Hankkeita. Toimintalinjasta 2 esiteltiin muun muassa Bothnia Integration-projekti, jonka tavoitteena on maahanmuuttajien työllistyminen ja jota perustuu laajaan viranomaisyhteistyöhön. Toimintalinjasta 3 esiteltiin muun muassa Ammattitutka-projekti, jossa pyritään kehittämään ammatillista koulutusta ottamalla huomioon yritysten ja opiskelijoiden tarpeet. Toimintalinjasta 4 esiteltiin muun muassa Bothnia Work-projekti, joka on työperäisen maahanmuuton tukipalvelua.

Seurantakomitea piti projektien esittelyä hyvänä ja toivoikin sen tulevan osaksi seurantakomitean kokouksia.

10. Manner-Suomen ESR -ohjelman toteutuksen suuntaaminen muuttuneessa taloustilanteessa ja valintakriteerien mahdollinen tarkistustarve

Aila Rynänen esitteli kohdan ja kertoi, että suuntaamisen taustalla on heikentynyt talous- ja työllisyystilanne. Toimintalinjoissa on rahakehykset, joita ei ole vuositasolla ohjelmaan kirjoitettu. Ohjelman varojen suuntaaminen on mahdollista. Tässä tulee kyseeseen erityisesti toimintalinja 2, jonka avulla voidaan nopeasti reagoida vaikeutuneeseen työllisyystilanteeseen. Tässä vaiheessa ei nähdä tarpeelliseksi esittää toimintalinjoihin volyyminmuutoksia, sillä kaikki tarpeelliset asiat voidaan toteuttaa nykyisillä volyymeilla. Rahoituksen kohteena tulee vähän aikaa työttömänä

olleiden lisäksi olla pitkäaikaistyöttömiä ja vaikeasti työllistyviä. Varojen suuntaamisessa keskeisellä sijalla on valintakriteerit, jotka seurantakomitea on hyväksynyt. Valintakriteereitä voidaan soveltaa alueellisista tarpeista käsin ja perusteita tulisikin katsoa kullakin alueella. Rakennemuutostilanteissa on tärkeää, että tiedotus hoidetaan moitteettomasti ja tätä pyritään parantamaan.

Päätös: Seurantakomitea päättää, että ESR -ohjelman toteutusta tulee joustavasti suunnata muuttuneessa taloustilanteessa työttömyyden ehkäisyyn ja työpaikkojen turvaamiseen alueelliset painotukset ja valintakriteerit huomioon ottaen.

11. Keskustelu ohjelma-asiakirjan mahdollisista muutostarpeista

Kaisa-Leena Lintilä kertoi, ettei tekstimuutostarpeita ole tässä vaiheessa vaan tavoitteena on toimeenpanon muuttaminen. Esitettyjen muutosten luonne on siis selventävä. Ensimmäinen muutos koskee rahastojen ristiinkäyttöä, joka halutaan mahdollistaa. Tämä ei vaikuta aluksi välittömästi, sillä rahaa on molemmissa rahastoissa riittävästi ja EURA -tietojärjestelmä ei vielä mahdollista tätä. Toinen muutos koskee työttömien ja lomautettujen lisäämistä kohderyhmiksi toimintalinjoihin 1 ja 2. Tämäkin muutos on selventävä, sillä kohderyhmät ovat jo nyt mahdollisia. Kolmas muutos koskee toimintalinjaa 4, johon lisätään kohderyhmäksi maahanmuuttajat, joilla on vakituinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa riippumatta lähtömaasta. Myös tämän muutoksen luonne on selventävä ja tästä on jo komission kanssa sovittu.

Jussi Yli-Lahti toivoi, että tässä otettaisiin huomioon EU-tason kehitys, muun muassa 7.5. ollut Employment Summit, jonka asiakirjaan tulisi viitata. Tärkeää olisi painottaa joustavaa toimintatapaa, käyttöön otetaan 20 % etukäteisbuukkaus myös ensi vuoden budjettiin. Olisi pystyttävä ottamaan huomioon pitkän aikavälin tavoitteet, jotka liittyvät osaamisen kehittämiseen ja samaan aikaan osallistuttava taloudellisen taantumän aiheuttaman tilanteen hoitamiseen sekä vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien heikentyneen tilanteen parantamiseen. Kansallinen työvoimapolitiikka ja ESR:n kautta rahoitettavat toimet tulisi koordinoiva paremmin.

Auli Korhonen sanoi, ettei ristiinkäytön mahdollistaminen saa johtaa ESR-varojen siirtymiseen pois ihmisten jaksamisen, osaamisen päivittämisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn rahoituksesta. Hän totesi myös, että ohjelmassa on uudelleenkohdentamistarpeita, sillä esimerkiksi nuorisotyöttömyys on pahentunut nopeasti. Esitetyt tarkennukset ovat kannatettavia.

Teija Felt kannatti muutosesityksiä ja toivoi, että niistä tiedotetaan alueille. Hän kannatti myös komissiolle lähetettävää kirjettä mahdollisesti N+3-muutoksesta. Lea Karjalainen taas toi esille toimintalinjan 2 ja syrjäytymisen ehkäisyyn käytettävät resurssit. Hän toivoi myös toimintalinjaan lisää volyyymiä ja ylihallinnollista yhteistyötä pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa.

Erja Lindberg taas painotti ennakoivien ja korjaavien toimenpiteiden välistä tasapainoa. Ohjeistuksiin tulisi selkeästi saada maininta joustavuudesta, kuntarahasta sekä pitkäaikaistyöttömistä ja vaikeasti työllistettävistä kohderyhmänä. Olli-Pekka Väänänen piti ohjelmamuutoksia tärkeämpänä sitä, että jokainen huomioi toiminnassaan muuttuneen taloudellisen tilanteen. Hän esitti toiveen myös yhteistoiminnasta eli että alueellinen päätöksentekijä olisi yhteistyössä sosiaalipartnereihin alueellisesti ja siellä käytäisiin keskustelua siitä, mitkä ovat ne hankkeet, jotka pitää saada liikkeelle alueella.

Lars Kolttola toivoi, että muuttuneen taloustilanteen johdosta myös ohjelmaa suunnattaisiin työvoimapolun helpottamisesta pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisen ehkäisyyn kaikissa

toimintalinjoissa. Seurantakomitean tulisikin antaa selkeä viesti hankkeiden hakijoille, että ohjelmalla pyritään säilyttämään työpaikkoja ja kouluttamaan. Hän toivoi myös seuraavaan seurantakomiteaan selkeää paperia siitä miten ohjelmalla pyritään vastaamaan muutokseen ja selkeitä painotuksia miten rahaa kohdennetaan.

Heikki Suomalainen kertoi, että EK:n suhdannebarometri kertoo, ettei vielä olla saavutettu pohjaa, bruttokansantuote tulisi olemaan seuraavan kerran vuoden 2007 tasolla 2015. Hän kannatti muutosesityksiä mutta toivoi kohderyhmien lisäämisen perusteluja ja selvennystä miten toimintalinjassa 1 voi kohderyhmänä olla sekä työssäolevat että työttömät. Kaisa-Leena Lintilä totesi, että ristiinkäyttö tulee olemaan marginaalista ja on olemassa tarkat säännöt siitä mihin käytetään ja miten tehdään. Toimenpiteen on oltava investointityyppinen, joka suoraan tukee ESR - hanketta. Tämä mahdollistetaan, sillä tähän voi olla tapauskohtaisia tarpeita. Hän muistutti, että nuoret ovat kohdejoukkona jo nyt mukana ja heihin välitön suuntaaminen on jo nyt mahdollista.

Hannele Jokiniemi sanoi, että ohjelmaa on luettava nyt toisella tavalla, sillä se on kaiken tarpeellisen mahdollistava. Projektisuunnitelmiin voidaan tehdä muutoksia nykytilannetta vastaavaksi, johon toivotaan ministeriöiltä ohjausta. Merja Niemi taas toivoi, että ministeriöiden välistä yhteistyötä voidaan lisätä ja sitä kautta ohjeistusta ja keskustelua partnereiden välillä saadaan aikaiseksi. Hän piti tärkeänä, että ESR:llä vastataan myös nykytilanteeseen mutta osaamisen kehittämistä ei saa unohtaa. Hän kannatti muutosehdotuksia mutta piti rahojen siirtoa toimintalinjojen välillä vääränä keinona toiminnan suuntaamisessa. Pirkko Saarela ja Kaisa Saario kannattivat muutosehdotuksia sekä seurantakomiteassa käydystä keskustelusta tiedottamista. Raimo Harjunen totesi, että proaktiivinen toiminta on tärkeää, sillä nyt on oltava kaikki käytettävissä olevat työkalut käytössä. Hän korosti myös kumppanuuden tärkeyttä toiminnassa.

Puheenjohtaja totesi, että muutosprosessi tarvitsee kaikkia asianosaisia. Hankkeistukseen ja ohjeistukseen tulee tehdä muutoksia. Todetaan käyty keskustelu ja hyväksytään tehdyt ehdotukset.

Päätös: Seurantakomitea toteaa käydyn keskustelun ja hyväksyy seuraavat muutokset ohjelma-asiakirjaan:

- 1) maininnan, että ESR-toiminnassa on mahdollista rahoittaa EAKR-tyyppistä toimintaa yleisasetuksen (1083/2006/EY) ja ESR-asetuksen (1081/2006 EY) mukaisesti silloin kun se on tarkoituksenmukaista ohjelman toteutuksen joustavoittamiseksi ja tuloksellisen toteutuksen varmistamiseksi
- 2) Toimintalinjaan 1 lisättäväksi rahoitettavan toiminnan kohderyhmiin lomautetut ja työttömät henkilöt
- 3) Toimintalinjaan 2 lisättäväksi rahoitettavan toiminnan kohderyhmiin lomautetut ja työttömät henkilöt
- 4) Toimintalinjaan 4 lisättäväksi rahoitettavan toiminnan kohderyhmiin maahanmuuttajat, joilla on vakituinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa riippumatta lähtömaasta.

Seurantakomitea edellyttää, että tehdyistä muutoksista tiedotetaan ja ohjeistetaan. Seurantakomitea edellyttää myös, että seuraavaan seurantakomitean kokoukseen tehdään ehdotus kaikista komissiolle hyväksyttäviksi menevistä ohjelma-asiakirjan muutostarpeista.

12. Teknisen tuen käyttösuunnitelmat

Sirpa Liljeström esitteli teknisen tuen käyttösuunnitelman, joka perustuu yhteiseen päätökseen.

Käydyssä keskustelussa Olli-Pekka Väänänen halusi ottaa jaossa huomioon muuttuneen taloustilanteen. Sinikka Kaurasella ei ollut huomauttamista jakoesitykseen mutta toivoi, että alueille voitaisiin siirtää ministeriöltä varoja riittävien resurssien turvaamiseksi vielä tänä vuonna. Hän totesi, että pienelläkin lisällä voitaisiin parantaa maksatustilannetta merkittävästi. Hannele Jokiniemi esitti havainnon Pohjois-Karjalan ja Kainuun teknisen tuen tasosta, joka ei vastaa hankerahan mukaista suhdetta. Pohjois-Karjalalla on hankerahaa enemmän mutta teknistä tukea vähemmän. Hän kiinnitti huomiota myös siihen, että ministeriövaraus on kulunut pienemmässä suhteessa kuin TE-keskusvaraukset. Auli Korhonen taas painotti kumppanuuden ja tiedottamisen huomioimista teknisen tuen käytössä. Raimo Harjunen toivoi, että koordinoivan TE-keskuksen rooli otetaan paremmin huomioon koordinoitilisan tasapuolisessa jaossa.

Aila Ryyänen kertoi, että aikataulutusta voidaan nopeuttaa, jolla varat saataisiin käyttöön heti vuoden alusta. Sirpa Liljeström totesi, että Kainuun osuus määräytyy Kainuun MYAK:ista. Kainuun tekninen tuki ei ole juurikaan laskenut edellisvuosista, kun muissa Itä-Suomen TE-keskuksissa osuuksia on jouduttu pienentämään. Tätä epätasapainoa on sovittu kainuulaisten kanssa korjattavaksi vuonna 2010. Vuoden 2010 teknisen tuen jako on mahdollista käsitellä ensi marraskuussa, mikäli ELYjen perustamisen johdosta ehditään ja siihen mennessä saadaan syntymään oikeudenmukainen jako.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyessään teknisen tuen käyttösuunnitelman edellyttää rahojen käytön ja jaon nopeuttamista, resurssien lisäämistä tarvetta vastaavaksi ja koordinoivien elimien huomioimiseksi ja että tiedotuksella on riittävät resurssit.

13. Vuotuinen tarkastuskertomus ja VM Controllerin esittäytyminen

Jan Holmberg valtiovarainministeriön controller-toiminnosta esitteli toiminnon yhteydessä toimivaa tarkastusviranomaisyksikköä. Tarkastusviranomaisyksikkö (Holmberg + 4 muuta tarkastajaa) vastaa EU:n rakennerahastokauden 2007–2013 aikana toteutettavista tarkastuksista Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamissa ohjelmissa. Roolin ja sijainnin määrää rakennerahastolaki ja sillä pyritään varmistamaan objektiivisuus. Tarkastukset kohdistuvat sekä yksittäisiin hankkeisiin että hallinto- ja valvontajärjestelmään. Kansallisten tarkastusviranomaistehtävien lisäksi yksikön edustajat osallistuvat Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien tarkastajaryhmien työskentelyyn.

Syksyllä 2008 hylättiin hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus (HVJ) ja keväällä 2009 on arvioitu uusi versio, joka on varustettu varaumilla. Uusi kuvaus täyttää pääosin asetuksen vaatimukset. 2007 tarkastuskertomuksen lausunto annettiin 2008 vuoden lopulla, mutta se on sisällöltään aika mitäänsanomaton – tulee jatkossa olemaan vuotuinen prosessi.

Holmberg kertoi, ettei hanketarkastuksia ole vielä tehty koska tarkastukset on kytköksissä komissiolle lähetettyihin välimaksupyyntöihin. Nämä on tarkoitus aloittaa vuonna 2010. Hankkeet valitaan tilastollisesta otoksesta, joka ei ole riskipainotteinen ja tarkastuksissa käydään läpi

tukikelpoisuutta. Näiden kautta tarkastusviranomainen muodostaa oman käsityksen HVJ:n luotettavuudesta. Järjestelmätarkastuksia ei ole vielä tehty mutta vuonna 2009 niitä mahdollisesti tehdään.

Olli-Pekka Väänänen kysyi havaintojen dokumentoinnista. Holmberg vastasi, että eletään vahvasti toivossa, että järjestelmätarkastus- ja hanketarkastusraportit voidaan saada EURA2007-järjestelmään. Samalla pääsääntönä on, että raporttien tulee olla koko viranomaiskentän käytössä. Katseluoikeus tulisi olla kaikilla mutta EURA:an ei laiteta salassa pidettäviä asioita.

14. Seurantakomitean alustava työsuunnitelma

Sirpa Liljeström kertoi seurantakomitean alustavasta työsuunnitelmasta, joka oli jaettu seurantakomitealle ennakoaineiston mukana. Hän esitti, että seuraavaan järjestettävään kokoukseen otettaisiin vielä kokouksessa esitettyjen pyyntöjen perusteella katsaukset ohjelmien toteumatilanteeseen, teknisen tuen jaon nopeuttamiseksi tehtävät toimenpiteet sekä ohjelma-asiakirjan muutokset.

Työsuunnitelmaan toivottiin otettavan mukaan tiedottaminen eli mitä on tehty ja mitä tullaan tekemään sekä kehittämisohjelmista välitiedotteita etenemisestä ja toteutumisesta. Projektiesittelyn toivottiin tulevan osaksi jokaista seurantakomitean kokousta.

Puheenjohtaja totesi käydyn keskustelun ja hyväksyi esitettyjen puheenvuorojen perusteella alustavaan työsuunnitelmaan lisättäväksi seuraavan kokouksen asialistalle projektiesittelyn, kehittämisohjelmien toteumatilanteen esittelyn, tiedottamistoimet, teknisen tuen jaon nopeuttamiseksi tehtävät toimenpiteet sekä ohjelma-asiakirjan muutokset.

15. Muut esille tulevat asiat

Muita asioita ei ollut.

16. Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään marraskuussa, alustavasti 24.–25.11.2009 (1, 5 päivää) Helsingissä.

17. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.40.

Puheenjohtaja

Heikki Aurasmaa

Pääsihteeri

Sirpa Liljeström

Sihteeri

Kaisa Veteläinen